

ET HJERTE AF STEN

Et hjerte af sten, (Un cœur en hiver), Frankrig 1992. I: Claude Sautet. M: Jacques Fiesmhi, Claude Sautet, Jérôme Tonnerre. F: Yves Angelo. Kl: Jacqueline Thiédot. Sc: Christian Marti. Mu: Maurice Ravel (Dir: Philippe Sarde). P: Jean-Louis Live, Philippe Carcassonne.

Medv: Daniel Auteuil (Stéphane), Emmanuelle Béart (Camille), André Dussollier (Maxime), Elizabeth Bourguine, Maurice Garrel, Brigitte Catillon, Myriam Boyer, Jean-Luc Bideau, Stanislas Carré de Malberg. Længde 105 min. Import: Camera Film. Premiere 8.4. 1993 i Grand.

Claude Sautet har efterhånden opnået veteranstatus i fransk film. Hans gennembrud kom i 1970, og siden da har han især via forholdsvis enkle følelsesmæssige problemstillinger beskrevet borgerskabets liv.

Fra starten af var han inspireret af Hawks og Walsh, og han dyrkede den amerikanske b-film. 'Efterhånden har jeg så glemt alt dette, hvad der gør, at mine film nu er meget, meget franske. De er nærmere Becker og Renoir end de amerikanske instruktører. Nu søger jeg mine historier i mine omgivelser, og personerne bliver derfor nødvendigvis folk, som man kender, altså franskmænd.' (Interview i *Kosmorama* 127, 1975, p. 206).

Et hjerte af sten bygger løseligt på novellen Fyrstinde Mary fra den russiske digter Mikhail Lermontovs bog, Vor tids helt (1840). Filmen bringer glade minder frem om både Bresson og Antonioni; den er et mesterstykke i sublim beherskelse af de filmiske virkemidler, af perfekt underspillede følelsesudbrud hos skuespillerne og en til tider helt skematisk og symbolsk dialog.

Den smukke, klarøjede Emmanuelle Béart (– Sautet forlangte at hun tog violinlektioner i flere måneder af hensyn til playback-scenerne) er ganske enkelt bjergtagende, mens den sympatiske Daniel Auteuil (han minder mig lidt om den firskårne Lino Ventura, som Sautet tidligere har benyttet i *Farlig for samfundet* og *Smuglerbandens sidste kamp*) fremtræder med et ubevægeligt tillukket ydre og et indre fuld af uudtalte hemmeligheder.

Violinen og kærligheden

Med en indledende Voice-over på kanten til diegesen inddrages vi på nærmeste hold i Stéphanes verden. Han er selv fortælleren, der introducerer dels det violinværksted, hvor han arbejder som instrumentmager, dels Maxime, der som værkstedets ejer tager sig af det mere forretningsmæssige.

Som sædvanlig spiser Stéphane og Maxime frokost sammen på den lokale parisiske café, og her udpeger Maxime en af de kvindelige gæster som sin nye kærlighed. Camille hedder den under-skønne, en ung, talentfuld violinist; Stéphane betragter hende på afstand fra sit bord. Netop den fysiske afstand som udtryk for Stéphanes følelsesmæssige distance er et vigtigt element i den særlige trekantshistorie, som Claude Sautet nu udvikler.

Det hele starter egentlig i ovennævnte scene på caféen. Da Camille forlader lokalet sammen med Maxime, sender hun et blik, flygtigt men intenst, gennem rummet til Stéphane. Et blik der kan få ethvert mandehjerte til at tømpe, et blik der på det nærmeste går direkte i kame-raet og får os til at tænke: hvis vi i biografsalen kan berøres så dybt, hvordan har Stéphane det så ikke?

Han har det vist ikke så helt let. Han var selv en lovende violinspiller men valgte violinbyggeriet i stedet. Det giver en idé om, at han foretrækker at stå i kulissen, ikke på scenen. En pointe der understreges af Camilles besøg på værkstedet. Hun skal i gang med en pladeindspilning af Ravel-stykker og har brug for Stéphanes erfarne hænder til at rette violinens klang. Nede på værkstedet står hun længe og betragter Stéphane i arbejde. Da han endelig opdager hende, mærker man straks hans ulyst over at blive betragtet. For ham er hun en fremmed, der er trængt ind på hans enemærker – bagerst i det hyggelige og varme værksted har Stéphane sit eget værelse, sit hjem – mens hun med nærgående, personlige spørgsmål søger at nærme sig Stéphane. Der er noget ved ham, som tiltrækker hende, og der opstår antydningen af intimitet imellem dem uden om Maxime.

I lydstudiet under pladeoptagelsen er rollerne vendt om til Stéphanes fordel. I mixerrummets mørke, på sikker afstand og bag en beskyttende glasrude kan han betragte Camille. Hun fornemmer imidlertid hans tilstedeværelse; den havde tidligere negativ indvirkning på hendes musiceren, nu er det lige omvendt. For Camille bliver Stéphane en uengældt forelskelse, et begær, en besættelse. Maxime må bede ham være tilstede ved den sidste, svære indspilning for Camilles skyld. Men Stéphane kan ikke eller vil ikke besvare hendes efterfølgende kærlighedserklæring.

Måske er det angsten for at blotte sig der medfører et blokeret følelsesliv, måske er det et spil, han spiller. Det sidste

påstår Stéphane selv, men det er næppe sandt. Blandt andet fordi han ikke giver udtryk for dette til sin betroede veninde Hélène; det er hende, der forærer Stéphane et eksemplar af *Vor tids helt*, og jeg ser hende som en repræsentant for filmtekstens sandhed. Også hele filmens tone i øvrigt, understreget af de blå-grå og generelt meget afdæmpede farver og det evige storbygråvejr, der hersker, synes at negere at der er tale om et iscenesat spil fra Stéphanes side. Konsekvenserne af en begivenhed til slut i filmen bekræfter snarere, at han har været angst, blokeret. Den aldrende Lachaume, der både har undervist Stéphane og Camille, er døende. Lachaumes husholderske kan ikke få sig selv til at give ham den nødvendige indsprøjtning efter hans eget ønske, så Stéphane foretager den barmhjertige gerning.

Kort efter mødes Stéphane og Camille igen på den samme café. Måneder er passeret, siden de skiltes, og Camille er tilsyneladende kommet sig. Hun har accepteret Stéphanes forklarende undskyldning; der er noget i mig, der ikke lever. Men han er kommet et skridt videre efter oplevelsen med sin gamle læremester og betror Camille: 'Jeg troede længe, at det var det eneste menneske, jeg holdt af.' En anden måde at sige 'Camille, jeg elsker dig!' på, måske stadig uden at stille sig frem, men dog en indrømmelse, en blottelse. Der er forår i sigte for Stéphanes hidtil så kolde hjerte.

Lige før Camille forlader caféen sammen med Maxime, kysser hun Stéphane på kinden. Igen rammer hendes blik os og markerer diskursens lukning i smuk symmetri med hendes indledende blik.

Ole Steen Nilsson

Filmografi – Claude Sautet, født 23.2. 1924 i Paris.

Film som instruktør & manuskriptforfatter:
 1951 Nous n'irons plus au bois (– kortfilm)
 1956 Bonjour sourire (– kun instrukt.)
 1960 Classe tous risques (Farlig for samfundet)
 1965 L'arme à gauche (Smuglerbandens sidste kamp)
 1970 Les Choses de la vie (Små ting i livet)
 1971 Max et les ferrailleurs (Max og Lily)
 1972 César et Rosalie (Mig og David)
 1974 Vincent, François, Paul et les autres (Som brødre...)
 1976 Mado
 1978 Une histoire simple (Marie – en kvindes frihed)
 1980 Un Mauvais fils
 1983 Garçon! (Tjener)
 1988 Quelques jours avec moi
 1992 Un cœur en hiver (Et hjerte af sten)